

PEROLAKI PROTOK SKLADA

IVAN ČURKOVIĆ

Konačni dojam o pozamašnom izdanju od četiri CD-a najveća je ozbiljnost zamišljenosti nad Bachovom glazbom, koja, međutim, ne ide na račun slušateljskog užitka

Prema su zamišljeni pedagoški, istaknutom intelektualnom statusu dva sveska *Das wohltemperierte Clavier* u opusu Johanna Sebastiana Bacha za instrumente s tipkama pariraju jedino kontrapunktski još složenije zbirke *Glazbena žrtva* i

Umijeće fuge te sukus varijacijskog umijeća *Golberg-varijacije*. Posljednje dvije skladbe najpoznatija hrvatska čembalistica Višnja Mažuran već je snimila tijekom višedesetljećne karijere, pa njezin novi album na primjeren način zaokružuje karijeru koja, nadajmo se, još ni izdaleka nije privedena kraju. *Das wohltemperierte Clavier* nastajama je u glazbenu svijest ulazio korak po korak, putem svladavanja gradiva na nastavi klavira. Unatoč tome što ga ne može, a i ne treba istisnuti, čembalo ipak sve više preuzima glavnu riječ kao interpret dva niza od 24 preludija i fuga *poredanih* po tonaliteta dvanaest tonova kromatske ljestvice. Naslov na samoj kutiji CD-a, za razliku od inače informativnoga popratnog teksta u ovitku, srećom nije preveden upravo stoga što je neprevediv. Latinski *clavis*, tj. tipka, etimološki korijen termina iz Bachova doba (*Clavier*), najbolje sugerira višeznačnost onodobne, a i današnje uporabe pojma, no bilo bi pomalo nezgrapno da se neispravni prijevod *Dobro ugođeni klavir* umjesto hibridnog *Dobro ugođenog clavier*a zamijeni pomalo rogobatnim *Dobro ugođenim instrumentom s tipkama*.

Bachova cerebralnost čini neizbježnim intelektualistički pristup izvođača, pogotovo kod integralnih izvedbi, i tu Višnja Mažuran nije iznimka. Koncentracija kojom prati složenu kontrapunktsku satkanost preludija i fugi čujna je u postojanom i energičnom, te kristalno jasnu protoku njihovih višestruko isprepletnih linija. Upravo stoga što je riječ o čembalu, čije

mogućnosti dinamičkog nijansiranja nisu velike (pogotovo kad ga se nepravedno uspoređuje s njegovim izvedbenim takmacom klavirom), zadivljuje muzikalnost kojom interpretkinja unatoč savršeno kontroliranu motoričkom pulsiranju u svoje pravocrtne izvedbe upleće sitne trenutke neočekivanog. Konačni ishod ipak je ponajprije maksimalno harmoničan, kako u apsolutnoj jednakosti dionica polifonoga sloga, u kojem, za razliku od klavira, nema potrebe posebno isticati temu fuge jer je zvučna slika savršeno uravnotežena, tako i u odnosu između pojedinih preludija i fuga. U drugom svesku, koji donosi niz preludija u dvodijelnoj formi s propisanim repeticijama, Mažuran često izbjegava ponavljanja kako preludiji ne bi trajanjem odveć *nadjačali* fuge, koje ipak smatra strukturnim središtem ciklusa. Nasuprot tome, sklona je polarizaciji duri i mola, odnosno ubrzavanju tempa u durskim i usporavanju u molskim fugama, za što ima i pokriće u skladateljskoj zaigranosti prethodnih i *učenom* karakteru potonjih, koji se ogleda u kompleksnim, kromatiziranim ili čak modularajućim temama i njihovoj osebnjoj razradi.

Konačni dojam o pozamašnom izdanju od četiri CD-a najveća je ozbiljnost zamišljenosti nad Bachovom glazbom, koja, međutim, ne ide na račun slušateljskog užitka: ako se u preludije i fuge ne želimo udubiti, uvijek se možemo prepustiti njihovoj savršeno skladnoj, gotovo perolako organizaciji protoka vremena.